

IKONO

LA RESURRECCIÓ D'UNS PREMIS HISTÒRICS

J. M. Castellet, debutant d'or

Els premis Ausiàs March de Gandia han patit, des de l'any 59, una atzarosa evolució. Enguany, però, l'èxit coronava un notable esforç renovador. Pere Bessó, banderer de la recent lírica valenciana rebia l'Ausiàs March de poesia, mentre que el de narrativa anava a un dels grans senyors indiscutibles de la cultura catalana, Josep M. Castellet, ara un debutant en les arts del relat.

Enric Sòria

El passat 30 de setembre es concedien a Gandia els premis Ausiàs March de poesia i Joan Martorell de narrativa, uns premis que enguany han cridat poderosament l'atenció per la quantia econòmica dels guardons —cinc-centes mil pessetes cadascun—, per la importància dels jurats i també per la dels mateixos noms d'alguns dels escriptors que hi competien. Un aplec de circumstàncies gens fortuïtes que ha fet de la present edició dels March-

IKONO

Una bona oasió per a bastir nous projectes.

Martorell un dels poquíssims premis autènticament a tenir en compte al País Valencià.

L'anunci oficial dels guanyadors tenia lloc vora les quatre de la vesprada en A Taula, restaurant gandià de Tano, després d'un dinar correctament regat. Hi assistien el regidor de cultura de l'Ajuntament de Gandia, Antoni Durà, la major part dels jurats i els presumptes guanyadors: Pere Bessó en poesia, amb *Pagaràs els ous de cugul* i ni més ni menys que Josep Maria Castellet, en prosa, amb *Els escenaris de la memòria*. Pels comentaris

escollits, l'elecció, sobretot en poesia, havia costat llargues deliberacions. El nivell, sembla, era ben alt. D'ací a poc, el llibre de Castellet s'editarà en Edicions 62, és clar, i potser també el de Pere Bessó. En tot cas, d'editors, no li'n faltaran. Els finalistes de poesia eren dos valencians, Maria Fullana i Josep Ballester —alguns noms de pes considerable quedaven així amagats en l'anonimat dels 38 originals restants—, mentre que en prosa es feia menció de tres finalistes, també valencians: Rafael Gomar, Tomàs Belaire i Maria Fullana, que ha fet doblat.

Els jurats a taula

Feia molt de temps que els Ausiàs March no comptaven amb un jurat format per escriptors dels tres països de llengua catalana, i això ja era ben significatiu. La personalitat dels integrants ho era més encara. Formaven el jurat de poesia Vicent Alonso, Marc Granell, Francesc Parcerisas, Marta Pessarrodona i Àlex Susanna, i el de narrativa, Marià Manent, Josep Piera, Josep Palàcios, Àlex Broch i Baltasar Porcel.

Quasi tots eren en un dinar que reunia, en una llarga taula parada, una quantitat de poder literari, d'ací i d'allà, vertaderament impressionant. A primera vista, es veia representants d'Edicions 62, Tres i Quatre, Gregal, Columna i inclús la Forest d'Arana, sense comptar revistes i altres esferes d'influència més o menys potents. Un espençat notable que oferia bones aventeses per al contacte nord-sud i que va ser aprofitat tant com calia: concertacions, alguns projectes i més d'un col·lega absent pelat a fons. Piera, Broch i Bessó, per un cantó i Castellet, Pessarrodona i Alonso, per l'altre, formaven un bloc prou animat i fluït a una banda. Palàcios i Susanna s'ho feien ells a soles pel centre, i Granell quedava una mica desplaçat per l'oest, entre periodistes i membres de la safonca institució Alfons el Vell.

El regidor de cultura, i també bon pintor, Antoni Durà, anuncià els premis amb un parlament fugaç i, tot seguit, Josep Piera recordà breument l'atzarosa vida dels premis Ausiàs March i els seus moments d'esplendor: la primera edició, l'any 59, amb Espriu i el mateix Castellet com a membres d'un jurat de bandera que premià *Vacances pagades*, de Joan Oliver, l'any 79 —un primer intent de renovació sense continuïtat— i enguany, per raons *D'esquerra a dreta*, J. Palàcios, A. Broch, M. Granell, J. Piera, M. Pessarrodona, A. Susanna, V. Alonso, i asseguts, Castellet i Bessó.

Josep M. Castellet, premiat

Set escriptors i un espill de paraules

—**E**ls escenaris de la memòria, el llibre que acaba de guanyar el Joan Martorell de narrativa, ha estat definit pels diferents jurats com unes memòries, un aplec de 7 retrats literaris o una autobiografia a través de l'espill, però. ¿Què és per a vostè aquest llibre?

—És que a mi m'és molt difícil definir-lo. Es tracta d'una sèrie de retrats a uns escriptors que, d'una manera o altra, han influït en la meua forma de veure el món. No hi parlo estrictament de temes literaris ni es tracta tampoc d'una narració autobiogràfica amb figures. He intentat copsar la relació complexa que es produeix entre, per un cantó, la literatura que han escrit i que ha obert la meua percepció i, per un altre, l'amistat amb ells. No crec que això tingui res d'original, però no sé a quin gènere adscriure-ho exactament. El llibre té prou d'unes memòries, hi ha una comprensió de la literatura i també una temptativa de donar una visió humana de la relació entre els homes i les obres.

—¿Ha estat un llibre llargament meditat?

—No. Ha estat un llibre llarg de fer, però perquè no me'l vaig plante-

jar mai com a tal llibre. Vaig escriure el primer retrat ja fa set anys i únicament en els últims temps s'ha accelerat el ritme en veure que podia fer un llibre unitari.

—Ha dit fa una estona que li agrada ser sempre un debutant, mentre que les continuacions li interessin menys. ¿Vol dir que no pensa reincidir en aquest «gènere»?

—No ho sé. Quan es publiqui, esperaré una mica la reacció dels crítics i del públic, i potser meditaré si vull continuar per aquest camí. La veritat és que no tinc cap inconvenient de ser sempre un debutant perquè, potser, no he aspirat a res més. El que quedi, en llibres, de totes aquestes temptatives, quedarà. I això és el que compta.

—Un crític clau de la literatura catalana i, a més, ara ficat a narrador, per força ha de tenir una opinió feta de com va, darrerament, la narrativa en català. ¿Ens en vol fer cinc cèntims?

—Bé, des d'un punt de vista de creació, penso que està en un moment d'impasse com, de fet, la major part de la narrativa del món. És a dir, no hi ha uns grans moviments que puguin definir-la, ara. Crec que hi ha

molts tempteigs i una certa sensació d'incertitud. Però jo penso que les generacions noves sempre se'n surten i que ara també se'n sortiran. El que no puc saber, ara com ara, és com ho faran, amb quines formes ni de quina manera.

—Giuseppe Grilli comentava que, en els últims anys, la literatura italiana tendia a renovar gèneres marginals o fins ara poc tinguts en compte —memòries, biografies, apunts, llibres de viatges, epistolaris, híbrids, etc.—, tots tractats d'una manera molt lliure. ¿No troba que ací hi ha un fenomen una mica paral·lel i que el seu mateix llibre en seria un exemple?

—Des d'un punt de vista molt personal, sí que em sembla que està passant això i, possiblement, si no hi hagués una tendència en aquest sentit, jo no m'hauria atrevit a acabar aquest llibre i presentar-lo a un premi. La literatura és el text, prosa, carta, vers o el que sigui, sense que hagi necessàriament d'estar massa encaixada en un gènere determinat. La literatura ha estat sempre en llibertat, però potser en aquests moments, per circumstàncies històriques diverses, ho està més que mai: la llibertat d'escriure sobre el que un vulgui sempre que el resultat s'imposi.

—Per acabar, ¿per què Gandia?

—En primer lloc, perquè les bases del premi eren molt àmplies quant al gènere i permetien presentar un text

com el meu. Això no és tan habitual. En segon lloc, per raons de tipus personal. Evidentment, mentre et pots manifestar en la teua llengua ets a casa teua i per tant Gandia per a mi és casa meua i, a més, hi ha el fet d'haver estat jurat l'any 59 ací, en la primera edició dels Ausiàs March, amb l'Espriu i amb altres, quan va guanyar un llibre tan important com Vacances pagades, tot plegat una experiència molt grata. Hi ha, doncs, diverses raons, des de la pura possibilitat tècnica de presentar-m'hi a raons de tipus lingüístic i merament sentimentals. □

neixement d'ambients i països diversos i també d'alguns escriptors considerables. Un coneixement que m'ha fet entendre la literatura des del punt de vista dels escriptors, de gent que ha viscut la literatura d'una manera passional i apassionada».

Acabat l'acte, un Pere Bessó visiblement emocionat i feliç explicava per a EL TEMPS el sentit d'un estrany títol líric: *Pagaràs els ous de cugul*.

«El títol, que juga una mica amb la fonètica, ve d'un curiós costum de la València medieval: el marit que descobria l'esposa jaient en amable col·loqui amb un altre podia denunciar-los, i l'altre li havia de pagar trenta sous. La segona volta el marit en cobrava vint i la tercera —que era l'última—, si els denunciava, només en cobrava deu, i damunt rebia el nom de «cugul» o «cugut», que és una forma arcaica, semblant a la francesa, de dir cornut. El meu llibre té una temàtica eròtica i, en general, parla del plaer de la transgressió, tant de l'amàtorica com la de la pràctica de l'escriptura. Hi ha una barreja, em pense que poc usual, d'estils i temes i en aquest sentit el llibre pot oferir trets de modernitat, tot i que d'una modernitat voluntàriament acostada als clàssics».

Gràcies a una continuada dedicació a impulsar la jove poesia valenciana, Pere Bessó és avui una de les poques persones que poden traure l'aigua clara de per on van els tirs lírics de la darrera, incipient, fornada de poetes. Segons ell, el present permet de ser moderadament optimista. N'hi ha bons indicis.

«No es pot parlar per ara d'una generació que pretenga trencar amb la poesia dels 70. Amb tot, sí que trobe, per part d'alguns joves, intents de conjuminar el llenguatge clàssic amb el trencament de les normes del que s'ha considerat tradicionalment el llenguatge poètic. També valdria la pena destacar que la gent jove té un interès cada punt més gran per conèixer bé altres literatures, fins i tot estan llegint els autors castellans sense esmussar-se. Tot això introdueix elements agradables de normalitat, com hi ha també una situació editorial cada volta més estable i àgil».

Un signe més, i no dels menors, d'aquesta normalitat aconseguida de mica en mica ha estat la conversió dels premis de Gandia en un autèntic esdeveniment cultural. Els premiats i els premiadors en són la prova. Ara només cal esperar que la continuïtat de l'encert somriga definitivament a uns premis que van marcar la pauta en el passat i poden tornar a fer-ho. □

òbvies. Després, Àlex Broch glossà la figura proteica i decisiva de Castellet: «L'evolució de la literatura catalana i la de l'obra de Castellet tenen un paral·lelisme tan gran que es fa difícil de saber qui ha condicionat qui». Paraulles que, tractant-se de qui es tracta, són qualsevol cosa menys una exageració. Marc Granell, per la seua part, destaca l'apassionada dedicació a la poesia de Pere Bessó, com a escriptor i com a impulsor de tota classe de plataformes per a la jove poesia valenciana i també l'elevada qualitat estètica del seu darrer llibre.

Els guanyadors

Castellet comentà amb bon humor que se sentia un debutant en el gènere narratiu: «M'hi he llançat al descobert quan el jurat no era ni nomenat. Per una coqueteria, sospito, m'agrada això de seguir sent un debutant i, en tant que tal, saber què en podia opinar un jurat». També va demanar disculpes als altres aspirants al premi perquè «comptava amb grans avantatges: la perspectiva que em dóna l'edat, el co-

